

2017

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. मृग-जम्बुक कथायाः सारांशः लिखत । अत्र का नीति-शिक्षा उपलभ्यते ? 15

अथवा

पठितांशमवलम्ब्य कथामुखस्य वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत ।

2. त्रयाणां उत्तरं संक्षेपेण लिखत : 5 × 3

क) केषुकेषु स्थलेषु विश्वासो नैव कर्तव्यः ?

ख) भूतिमिच्छता पुरुषेण के षड्दोषाः हातव्याः ?

ग) लोभात् के प्रभवन्ति ?

घ) चतुष्टयम् अनर्थस्य कारणानि । कानि तानि ?

ङ) धर्मस्य के अष्टविधः मार्गाः ?

3. यक्षयुधिष्ठिरयोः संवादं पठितांशमवलम्ब्य विशदयत ।

15

अथवा

केवलं यक्षपृष्ठान् प्रश्नान् सुष्ठुः आलोचयत ।

4. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या :

8

रुद्राणां वा वसूनां वा मरुतां वा प्रधानभाक् ।
पृच्छामि को भवान् देवो नैतच्छकुनिना कृतम् ॥

अथवा

देवतातिथिभृत्यानां पितृणामात्मनश्च यः ।
न निर्वपति पश्चानामुच्छ्वसन्त स जीवति ॥

5. उत्कलभाषया आज्ञलभाषया वा अनुवादं कुरुत :

7

मृतः कथं स्यात्पुरुषः कथं राष्ट्रं मृतं भवेत् ।
श्राद्धं मृतं कथं च स्यात् कथं यज्ञो मृतो भवेत् ॥

अथवा

तुल्ये प्रियाप्रिये यस्य सुखदुःखे तथैव च ।
अतीतानागते चोभे स वै सर्वधनी नरः ॥

6. अधोलिखितेषु केषाञ्चित् पञ्चानां यथानिर्दिष्टानि शब्दरूपाणि लिखत :

2 × 5

- क) पति - सप्तमी एकवचने ।
 ख) सखी - द्वितीया बहुवचने ।
 ग) पितृ - षष्ठी द्विवचने ।
 घ) वधू - पञ्चमी एकवचने ।
 ङ) पथिन् - षष्ठी बहुवचने ।
 च) तद् (स्त्रीलिङ्गे) - चतुर्थी एकवचने ।
 छ) अस्मद् - द्वितीया बहुवचने ।

7. अधोलिखितेषु केषाञ्चित् पञ्चानाम् यथानिर्दिष्टानि धातुरूपाणि लिखत :

2 × 5

- क) पठ् - लिटि - प्रथमपुरुषबहुवचने ।
 ख) पा - लृटि - मध्यमपुरुषद्विवचने ।
 ग) श्रु - लोटि - उत्तमपुरुषबहुवचने ।
 घ) सेव् (आत्मनेपदी) - लृटि - उत्तमपुरुषएकवचने ।

- ड) नी (आत्मनेपदी) - लटि - मध्यमपुरुषबहुवचने ।
च) हन् - लटि - उत्तमपुरुषबहुवचने ।
छ) शी - लृटि - प्रथमपुरुषबहुवचने ।

2017

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. शाकुन्तले द्वितीयोऽङ्कस्य नाटकीय वैशिष्ट्यं विशदयत । 14

अथवा

शाकुन्तलायाः विदायकाले प्रकृतेः संवेदनशीलतां वर्णयत ।

2. अधस्तनेषु द्वयोः संक्षेपेण उत्तरं लिखत : 7 × 2

क) 'त्रिशङ्कुरिवान्तरातिष्ठे' - इत्यत्र का पौराणिकी वार्ता ?

ख) प्रथमाङ्के विहितस्य गजप्रवेशस्य का आवश्यकता ? स्पष्टीकुरुत ।

ग) "अथवा भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र" - इति कदा केन कथं भणितम् ?

घ) मृगयायाः का उपयोगीता ?

3. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या :

8

मानुषीषु कथंवास्यदस्य रूपस्य संभवः ।
न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात् ॥

अथवा

अर्थो हि कन्या परकीय एव
तामद्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः
जातो ममायं विशदः प्रकामं
प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा ॥

4. क) द्वयोः सन्धिविच्छेदं कुरुत :

1 × 2

ज्योतिरुदेति, स्यादस्य, ममायम्, तामद्य ।

ख) द्वयोः प्रकृतिं प्रत्ययं च लिखत :

2 × 2

संभवः, संप्रेष्य, न्यासः, प्रत्यर्पितः ।

ग) द्वयोः सकारणं विभक्तिं निरूपयत :

2 × 2

मानुषीषु, रूपस्य, वसुधातलात्, ज्योतिः ।

घ) द्वयोः सविग्रहं समासनामनि लिखत :

2 × 2

प्रभातरलम्, वसुधातलात्, प्रत्यर्पितन्यासः ।

5. “रम्या रामायणी कथा” - इति आभाणकस्य वैशिष्ट्यं विशदयत । 10

अथवा

महाभारतस्य विकाशक्रमं पर्यालोचयत ।

6. एकस्य संक्षिप्त टिप्पणी देया : 5
- क) शतसाहस्री संहिता ।
- ख) क्षीलपर्वम् अथवा हरिवंशम् ।

7. अग्निपुराणस्य वैशिष्ट्यं पुराणसाहित्यमाधारीकृत्य विशदयत । 10

अथवा

संस्कृतनाट्यसाहित्यकाशे महाकवि भासस्य नाट्यप्रतिभामाकलयत ।

8. एकस्य संक्षेपेण उत्तरं लिखत : 5
- क) शूद्रकः
- ख) मालविकाग्निमित्रम्
- ग) मालतीमाधवम् ।

2018

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. हितोपदेशस्य कथामुखमाश्रित्य मूर्ख-निन्दां विद्या-प्रशंसां च वर्णयत । 15

अथवा

नितिशिक्षानिदर्शन-पुरःसरं गृध्रविडालकथामुप वर्णयत ।

2. अधोलिखितेषु केषांचित् त्रयाणां मुत्तरं दत्तः 5 × 3

क) धर्मशास्त्रे दानविषये किं लिखितमस्ति ?

ख) लोभात् किं किं भवति ?

ग) महात्मनां किं प्रकृतिसिद्धम् ?

घ) कथं गृध्रः पक्षिभिः व्यापादितः ?

ङ) एकश्चन्द्रस्तमो हन्ति न च तारा गणोऽवि चं इति कस्मिन् प्रसङ्गे उक्तम् ?

3. भूपतितान् भ्रातृन् दृष्ट्वा युधिष्ठिरस्य प्रतिक्रिया-जातं वर्णयत । 15

अथवा

यक्ष-युधिष्ठिरयोः परिचयात्मकं वार्तालापं विमृशत ।

4. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या :

8

हिमवान् पारियात्रश्च विन्ध्यो मलय एव च ।

तत्त्वारः पर्वताः केन पातिता भुवि तेजसा ॥

अथवा

तुल्ये प्रियाप्रिये यस्य सुखदुःखे तथैव च ।

अतीता नागते चोभे स वै सर्वधनी नरः ॥

5. ओड़िआ-भाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवादः कार्यः

7

विप्रकीर्णधजुर्बाणं दृष्ट्वा निहतमर्जुनम् ।

भीमसेनं यमौ चोभौ निर्विचेष्टान् गतायुषः ॥

अथवा

आनृशंस्यं परो धर्मः परमार्थाच्च मे मतम् ।

आनृशंस्यं चिकीर्षामि नकुलो यक्ष जीवतु ॥

6. अधोलिखितेषु केषांचित् पञ्चानां शब्दानां यथानिर्दिष्टं रूपं लिखत :

2 × 5

- क) कवि - द्वितीया - द्विवचने
- ख) देव - द्वितीया - बहुवचने ।
- ग) धेनु - षष्ठी - बहुवचने ।
- घ) फल - तृतीया बहुवचने ।
- ङ) गुणिन् (पुं) - सप्तमी - एकवचने ।
- च) युष्मद् - पञ्चमी - द्विवचने ।
- छ) तद् (पुं) - तृतीया - एकवचने ।

7. अधोलिखितेषु केषांचित् पञ्चानां यथानिर्दिष्टं धातुरूपं लिखत : 2 × 5

- क) सेव् (आत्मनेपदी) - लोटी - मध्यमपुरुषैकवचने ।
- ख) श्रु - लटि - उत्तमपुरुष - बहुवचने ।
- ग) पा - लृटि - प्रथमपुरुष - द्विवचने ।
- घ) नी - विधिलिङ्गि - प्रथमपुरुषैकवचने ।
- ङ) पच् - लङ्गि - प्रथमपुरुषैकवचने ।
- च) हन् - लटि - प्रथमपुरुष - द्विवचने ।
- छ) पठ् - विधिलिङ्गि - प्रथमपुरुषैकवचने ।

2018

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. लुब्धपथिकबृद्धव्याधयोः कयामाश्रित्य 'सर्वथा अविचारितं कर्म कदापि न कर्त्तव्यम्' इत्युक्तेः सारवत्तां विवेचयत । 15

अथवा

मृगशृगालयोः कथायाः सारं वर्णयित्वा तत्रस्थां नीतिकथां प्रकाशयत ।

2. त्रयाणाम् उत्तरं लिखत : 5 × 3

क) पाटलीपुत्रनरपतिः सुदर्शनः किं शुश्राव ?

ख) 'धर्मेण हीताः पशुभिः समानाः' - कस्मिन् प्रसङ्गे उक्तिरियम् ?

ग) आत्मानं सततं रक्षेत् दारैरपि धनैरपि - कस्मिन् प्रसङ्गे उक्तम् ?

घ) संसारविषवृक्षस्य के द्वे रसवत् फलम् ?

ङ) कस्य जीवनं धन्यम् ?

3. ब्राह्मण क्षत्रियकुलयोः उपरि युधिष्ठिरस्य मतमालोचयत ।

15

अथवा

यक्षस्य वरं युधिष्ठिरः कीदृशं गृहीतवान्, किं फलं च लब्धवान् ?

4. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या :

8

अतिथिः सर्वभूतानामग्निः सोमो गवामृतम् ।

सनातनो ऽमृतो धर्मो वायुः सर्वमिदं जगत् ॥

अथवा

वेदेषु धर्मशास्त्रेषु मिथ्या यो वै द्विजातिषु ।

देवेषु पितृधर्मेषु सोऽक्षयं नरकं व्रजेत् ॥

5. उत्कलभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः -

7

माता गुरुतरा भूमेः पिता उच्चतरश्च खात् ।

मनः शीघ्रतरं वायोश्चिन्ता बहुतरी नृणाम् ॥

अथवा

धर्मज्ञः पण्डितो ज्ञेयो नास्तिको मूर्ख उच्यते ।

कामः संसारहेतुश्च हृत्तापो मत्सरः स्मृतः ॥

6. पञ्चानां यथानिर्दिष्टानि रूपाणि लिखत :

2 × 5

- क) मेघ - तृतीया बहुवचने
 ख) मति - षष्ठी बहुवचने
 ग) नदी - सप्तमी एकवचने
 घ) धेनु - प्रथमा द्विवचने
 ङ) भू - षष्ठी द्विवचने
 च) मातृ - द्वितीया बहुवचने
 छ) अस्मद् - पञ्चमी एकवचने ।

7. पञ्चानां यथानिर्दिष्टानि रूपाणि लिखत :

2 × 5

- क) पठ् - विधिलिङ्गि - मध्यमपुरुषबहुवचने
 ख) श्रु - लोटि - प्रथमपुरुषबहुवचने
 ग) हन् - लङि - उत्तरपुरुषएकवचने
 घ) सेव् - लृटि - मध्यमपुरुष द्विवचने
 ङ) दा - लटि - प्रथमपुरुष द्विवचने

[4]

च) क्रीण् - लडि - प्रथमपुरुषबहुवचने

छ) कृ - लिटि - उत्तमपुरुष द्विवचने ।

L-380-6

2018

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. काव्यनायिकायाः शकुन्तलायाः चारित्रिकमहत्वं प्रतिपादयत । 4

अथवा

शकुन्तला-नाटकस्य पठितांशमाश्रित्य प्रकृतिचित्रणे कालिदास्य नैपुण्यं प्रकटयत ।

2. अधोलिखितेषु द्वयोः संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् : 7 × 2

क) का नान्दी ? कथमस्याः प्रयोगो नाटकारम्भ एव क्रियते ? सप्रमाणं स्पष्टीकुरुत ।

ख) 'अयं गण्डस्योपरि विस्फोटकः संवृतः' - अस्य विदूषक-वचनस्य किं तात्पर्यम् ?

ग) शकुन्तलानाटकस्य तृतीयाङ्के विष्कम्भस्य किं तात्पर्यमस्ति ?

3. सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या :

8

सरसिजमनुबिद्धं शैवलेनापि रम्यं
मलिनमपि हिमांशो लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति ।
इयमधिकमनोज्ञा बलकलेनापि तन्वी
किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ॥

अथवा

कृत्ययोर्भिन्न देशत्वाद् द्वैधीभवति मे मनः ।

पुरः प्रतिहतं शैले स्रातः स्रोतवहो यथा ॥

4. क) अधोलिखितेषु द्वयोः सेन्धिविच्छेदं कुरुत :

1 × 2

किमिव, मुहुरनुपतति, ददच्चक्षुः क्रोडाकृष्टम् ।

ख) अधोलिखितेषु द्वयोः प्रकृति-प्रत्यय विभागः कार्यः

2 × 2

दृष्टिः, प्रबिष्टः, छेत्तुम्, रम्यम् ।

ग) तृतीयप्रश्नस्थितेषु अधःप्रदत्तेषु द्वयोः सकारणं विभक्ति निरूपणं
कुरुत :

2 × 2

मनः, लक्ष्मीम्, मधुराणाम्, शैले ।

घ) तृतीय प्रश्ने रेखाङ्कितेषु द्वयोः सविग्रहं समास नामानि
लिखत : 2 × 2

सरसिजम्, हिमांशोः, प्रतिहतम्, स्रोतवहो ।

5. रामायण-महाभारतयोः पौर्वापर्यं सयुक्तिकं विमृशत । 10

अथवा

रामायणस्य सांस्कृतिक-महत्वं प्रतिपादयत ।

6. अधस्तात् कस्यचिदेकस्य टिप्पणी प्रदया : 5

क) रामायणे उत्तराकाण्डस्य अर्वाचीनता

ख) जयकाव्यम्

ग) कृष्णाद्वैपायनन्मुनिः ।

7. पुराणवाङ्मयस्य वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत । 10

अथवा

‘उत्तररामचरिते भवभूतिर्विशिष्यते’ - इति उक्तेः वैशिष्ट्यं सोदाहरणं
प्रतिपादयत ।

8. अधस्तात् कस्यचिदेकस्य टिप्पणी प्रदेया :

5

क) विक्रमोर्वशीयम्

ख) विशाखादत्तः

ग) मृच्छकटिकम् ।

2019

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. क) हितोपदेशमाधारीकृत्य साम्प्रतिककाले तस्यावश्यकतामालोचयत । 12
ख) i) व्याघ्रपथिकयोः सम्वादे पथिकस्य मानसिकतामालोचयत । 4
ii) मृगस्य जम्बुकं प्रति मित्रभावं वर्णयत । 4

अथवा

- ग) गृध्रविडलकथायाः महत्त्वं वैशिष्ट्यस्य सप्रसङ्गं वर्णयत । 12
घ) i) 'नर' शब्दस्य चतुर्थीविभक्त्यन्तपक्ष्यनां वाक्येषु व्यवहारं कुरुत । 4
ii) गुरुशब्दस्य षष्ठीविभक्त्यन्तपदानां वाक्येषु प्रयोगं कुरुत । 4

2. क) मृगजम्बुककथायाः मर्मालोचनपूर्वकं साम्प्रतिककाले तस्यावश्यकतां वर्णयत । 12

- ख) i) अस्मद्शब्दस्य पञ्चमविभक्तिरूपाणि लिखत । 4
ii) मातृशब्दस्य द्वितीयाविभक्त्यन्तपदानां वाक्येषु व्यवहरत । 4

अथवा

ग) हितोपदेशकथामुखस्य शैक्षिकमूल्यांकनं कुरुत । 12

घ) i) 'तद्' शब्दस्य तृतीयविभक्त्यन्त शब्दानां वाक्येषु निरूपणं कुरु । 4

ii) 'लता' शब्दस्य नदीशब्दस्य च चतुर्थ्यपदानि लिखत । 4

3. क) यक्षप्रश्नस्य सामाजिकजीवने किं महत्त्वम् आलोचनां कुरु । 12

ख) i) आदित्यसम्पर्कितं प्रश्नं युधिष्ठिरः कथं समाधयामास । 4

ii) माता गुरुतरा भूमेः .....इत्यस्य प्रसङ्गं वर्णयत । 4

अथवा

ग) यक्षयुधिष्ठिरसम्बादे ब्राह्मणादिना दानप्रसङ्गं साङ्गोपाङ्गोमालोचयत । 12

घ) i) 'लोभं हित्वा सुखी भवेत्' इति कथनस्य कोऽभिप्रायः ? 4

ii) राष्ट्रं कथं मृतं भवति ? 4

4. क) यक्षप्रश्ने व्यक्तित्वनिर्माणप्रसङ्गे यक्षयुधिष्ठिरयोर्मध्ये किमालोचितम् ? पर्यालोचयत । 12

ख) i) नी धातोः परस्मैपदी लङ्लकार रूपाणि लिखत । 4

ii) पठ् धातोः परस्मैपदी लृट्लकार रूपाणि लिखत । 4

अथवा

ग) "कालपचतीति वार्त्ता" इति कथनस्य कोऽभिप्रायः ? 12

घ) i) पा-परस्मैपदी -लट्लकार रूपाणि लिखत । 4

ii) दा-परस्मैपदी लृट्लकार रूपाणि लिखत । 4

2019

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. क) हितोपदेशस्य कथामुखमाश्रित्य मूर्खनिन्दां विद्या-प्रशंसां च वर्णयत । 12

ख) उत्कल भाषया आङ्ग्ल भाषया वा अनुवदत :- 4 × 2

i) प्रत्याख्याने च दाने च सुख-दुःखे प्रियाप्रिये ।
आत्मौपम्येन पुरुषः प्रमाणमधिगच्छति ॥

ii) कोऽर्थः पुत्रेण जातेन यो न विद्वान् न धार्मिकः ।
काणेन चक्षुषा किम्बा चक्षुः पीडैव केवलम् ॥

अथवा

ग) वृद्धव्याघ्र-पथिककथां सनीतिकं लिखत । 12

घ) i) गृहस्थस्य धर्मः किम् ? 4

ii) दीर्घकर्णः स्वाभिप्रायविषये किमुक्तवान् ? 4

2. क) सनीतिकं हितोपदेशे कथामुखस्यसारमुपस्थापयत । 12

ख) i) अधोलिखितानां शब्दानां द्वितीया - द्विवचने रूपाणि लिखत । 4
नदी, भानु, पथिन्, अस्मद् ।

ii) अधोलिखितानां शब्दानां षष्ठैकवचने रूपाणि लिखत : 4
कवि, देव, गुणिन्, तद् (पुं) ।

अथवा

ग) गृध्रविडालकथां सनीतिकं लिखत । 12

घ) i) अधोलिखितानां शब्दानां चतुर्थ्यैकवचने रूपाणि
लिखत: 4

मातृ, सखी, पति, फलम् ।

ii) अधोलिखितानां शब्दानां सप्तम्यैकवचने रूपाणि लिखत:
लता, पितृ, सुधी, युस्मद् । 4

3. क) यक्षप्रश्नानां सामाजिकमहत्त्वंमाकलयत । 12

ख) सप्रसङ्गं व्याख्यात : 4 × 2

i) स्वाध्याय एषां देवत्वं तप एषां सतामिव ।

मरणं मानुषो भावः परिवादोऽसतामिव ॥

ii) अस्मिन् महामोहमये कटाहे सूर्याग्निना रात्रिदिवेन्धनेन ।
मासर्तुदर्वीपरिधदृनेन भूतानि कालः पचतीति वार्ता ॥

अथवा

ग) यक्षस्य प्रथमदशप्रश्नानां युधिष्ठिरदत्तानि उत्तराणि लिखत । 12

घ) उत्कलभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवदत : 4 × 2

i) यदात्मना स्वमात्मानं प्रशंसेत् पुरुषः प्रभो ।
यथाप्रज्ञं तु ते प्रश्नान् प्रतिवक्ष्यामि पृच्छामा ॥

ii) मानं हित्वा प्रियो भवति क्रोधं हित्वा न शोचति ।
कामं हित्वा र्थवान् भवति लोभं हित्वा सुखी भवेत् ॥

4. क) कः अक्षयं नरकं व्रजेत् ? 12

ख) i) अधोलिखितानां धातूनां लङ्गि-मध्यमपुरुषैकवचने रूपाणि
लिखत : 4

नी, कृ, सेव्, दा ।

ii) अधोलिखितानां धातूनां विधिलिङ्गि प्रथमपुरुषैकवचने
रूपाणि लिखत : 4

इन्, पा, शी, पठ् ।

अथवा

ग) यक्षस्य 'को मोदते' इत्यादि चतुर्णां प्रश्नानां युधिष्ठिर प्रदत्तानि
उत्तराणि उपपादयत । 12

घ) i) अधोलिखितानां धातूनां लिटि-उत्तमपुरुष-बहुवचने रूपाणि
लिखत : 4

पठ्, कृ, शी, क्रीञ् (आत्मनेपदी) ।

ii) अधोलिखितानां धातूनां लिटि प्रथमपुरुषैकवचने रूपाणि
लिखत : 4

कृ, पा, दा (आत्मनेपदी), हन् ।

2021

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. तत्रस्थोऽपि चतुर्थोऽङ्कः तत्र श्लोकचतुष्टयमइत्युक्तेः सार्थकतां सोदाहरणं प्रतिपादयत । 12

अथवा

प्रथमाऽङ्कस्य नाटकीय वैशिष्ट्यमुपस्थापयत ।

2. त्रयाणां संक्षिप्तमुत्तरं दीयताम् : 3 × 5

क) 'साक्षात्पश्यामीव पिनाकिनम्' - इत्यत्र का पौराणिकी वार्ता विद्यते ?

ख) 'आशङ्कसे यदग्निं तदिदं स्पर्शक्षमं रत्नम्' - इत्युक्तेः का प्रासङ्गिकता ?

ग) राज्ञा वर्णितं शकुन्तलासौन्दर्यं वर्णयत ।

घ) कालिदासेन नान्दीश्लोके शिवस्य वर्णनं कथंकृतम् ?

ङ) आश्रमे प्रविशति राजनि शकुन्तला किं कृतवती ?

[Turn Over

3. सप्रकरणं व्याख्या कार्या :

असंशयं क्षत्रपरिग्रहक्षमा यदार्यमस्यामभिलाषि मे मनः ।
सतां हि सन्देहपदेषु वस्तुषु प्रमाणमन्तः करणप्रवृत्तयः ॥

अथवा

अर्थो हि कन्या परकीय एव तामध्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः ।
जातो ममायं विशदः प्रकामं प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा ॥

4. उत्कलभषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः :

आपरितोषाद् विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम् ।
बलवदपि शिक्षितानामात्मन्यप्रत्ययं चेतः ॥

अथवा

कृत्ययोर्भिन्नदेशत्वाद् द्वैधी भवति मे मनः ।
पुरः प्रतिहतं शैले स्रोतः स्रोतोवहो यथा ॥

5. क) त्रयाणां सन्धिविच्छेदं कुरुत :

1 × 3

तामध्य, ममायम्, इवान्तरात्मा, बलवदपि, यदार्यम् ।

ख) द्वयोः सकारणं विभक्तिं निरूपयत :

2 × 2

चेतः, सताम्, शैले, सन्देहपदेषु ।

ग) द्वयोः सविग्रहं समासनाम लिखत :

1 ½ × 2

असंशयम्, प्रयोगविज्ञानम्, क्षत्रपरिग्रहः ।

6. 'रम्या रामायणी कथा' - इति उक्तेः सारवत्तां पर्यालोचयत । 10
अथवा

महाभारतस्य सौष्ठवम् विवेचयत ।

7. एकस्य टिप्पणी प्रदेया : 5

क) पुराणम् पञ्चलक्षणम्

ख) श्रीमद् भागवतमहापुराणम्

ग) हरिवंशम् ।

8. अश्वघोषस्य कालं कृतिं च आलोचयत । 10

अथवा

माघकाव्यस्य वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत ।

9. एकस्य टिप्पणी प्रदेया : 5

क) भट्टनारायणः

ख) मृच्छकटिकम्

ग) विक्रमोर्वशीयम् ।

2021

Full Marks - 80

Time - 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Answer *all* questions

1. हितोपदेशमाधारीकृत्य साम्प्रतिककाले तस्यावश्यकतामालोचयत ।

10

अथवा

गृध्रविडालकथायाः महत्त्वं वैशिष्ट्यं च सप्रसङ्गं वर्णयत ।

2. हितोपदेशकथामुखस्य शैक्षिकमूल्यांकनं कुरुत ।

10

अथवा

मृगजम्बुककथायाः सारं सनीतिकं आलोचयत ।

3. द्वयोः उत्तरं संक्षेपेण लिखत :

5 × 2

क) राज्ञः पुरः विष्णुशर्मा किम् उक्तवान् ?

ख) कथं विद्या सर्वद्रव्येषु श्रेष्ठा ?

ग) 'उध्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मी' - इति कथनस्य यथार्थतां पठितांशमनुसृत्य लिखत ।

घ) कथं पुंसां धियो मलिनी भवन्ति ?

4. अधोलिखितेषु पञ्चानां शब्दरूपाणि लिखत :

2 × 5

- क) मुनि - षष्ठी बहुवचने
- ख) साधु - द्वितीया बहुवचने
- ग) पितृ - तृतीया एकवचने
- घ) अस्मद् - चतुर्थी एकवचने
- ङ) तद् (पुं) - षष्ठी द्विवचने
- च) नदी - पञ्चमी बहुवचने
- छ) गुणिन् - सप्तमी बहुवचने ।

5. द्वयोः प्रश्नयोः दीर्घोत्तरं लिखत :

10 × 2

- क) यक्षप्रश्ने व्यक्तित्वानिर्माणप्रसङ्गे यक्षयुधिष्ठिरयोर्मध्ये किमालोचितम् ? विवृणुत ।
- ख) यक्षयुधिष्ठिरसम्बादे ब्राह्मणादिना दान प्रसङ्गं सुष्ठुः आलोचयत ।
- ग) हतान् भ्रातृन् दृष्ट्वा युधिष्ठिरः कथं विललाप ?
- घ) यक्षस्य प्रथमदशप्रश्नानां उत्तरं युधिष्ठिरेण कथं दत्तम् ? आलोचयत ।

6. सप्रसङ्गं व्याख्यां कुरुत :

10

मृतानामपि चैतेषां विकृतं नैव जायते ।

मृखवर्णाः प्रसन्ना मे भ्रातृणामित्यचिन्तयत् ॥

तुल्ये प्रियाप्रिये यस्य सुखदुःखे तथैव च ।
अतीतानागते चोभे स वै सर्वधनी नरः ॥

7. अधोलिखितेषु पञ्चानां धातुनां यथानिर्दिष्टं रूपाणि लिखत : 2 × 5

क) पा - लृटि - प्रथमपुरुष एकवचने ।

ख) कृ - विधिलिङ् - उत्तमपुरुष बहुवचने ।

ग) दा - लट् - प्रथमपुरुष द्विवचने ।

घ) हन् - लोटि मध्यमपुरुष एकवचने ।

ङ) शी-विधिलिङ् - उत्तमपुरुष एकवचने ।

च) पठ् - लङि - प्रथमपुरुष बहुवचने ।

छ) सेव् - लोटि - उत्तमपुरुष बहुवचने ।